

Dobrzycki, Jerzy / Drewnowski, Jerzy

Obchody rocznicy urodzin Mikołaja Kopernika

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 12/3, 666-667

1967

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Mickiewiczza, Katedry Technologii Metali i Metaloznawstwa oraz Katedry Spawalnictwa Politechniki Poznańskiej, a także Centralnego Laboratorium Obróbki Plastycznej. Posiedzenie prowadził przewodniczący Zespołu Historii Obróbki Plastycznej prof. F. Tychowski.

W otwierającym posiedzenie referacie sprawozdawczym mgr inż. J. Kozieł omówił *Stan pierwszego etapu badań nad historią Kuźni Ustroń*. Referent m.in. scharakteryzował nader bogate materiały źródłowe do historii Kuźni Ustroń, które powinny być możliwie szybko opracowane z uwagi na przypadający w 1970 r. jubileusz dwóchsetlecia zakładu. Dawna huta żelaza w Ustroniu koło Cieszyna w końcu XIX w. została przeniesiona do Trzyna nad Olzą, ale nazwę jej kuźni i tradycje przejęła czynna nadal w zabudowaniach huty wytwórnia części maszyn.

Fragmety kompleksowych badań nad Kuźnią Ustroń przedstawiły dwa następne referaty: mgra inż. Kozieła *Wielki piec w Ustroniu w latach 1770—1897* oraz prof. Tychowskiego *Ocena wydajności wielkiego pieca w Ustroniu z uwzględnieniem miejscowych warunków wytwarzania*.

Z kolei dr Z. Głowacki w *Uwagach na temat technologii wykonania krzesiw z okresu średniowiecza, pochodzących z rejonu północno-zachodniej Polski* zrelacjonował wyniki własnych badań metalograficznych.

Doc. J. Piaskowski przekazał nowe spostrzeżenia o makro- i mikrobudowie oraz o technologii wytwarzania bułatu w referacie *Technika wyrobów dziweryowanych (damasceńskich) na przestrzeni wieków*.

Przedmiotem dalszej części posiedzenia były dwa studia z historii techniki wieków XIX i XX. W pierwszym z nich *Początki teorii procesu wyciskania metali*, prof. Tychowski, przypomniał, że badania doświadczalne nad wyciskaniem datują się z połowy XIX w., stwierdził, że teorię procesu zapoczątkowała zapomniana dziś praca A. Portevina, która niewątpliwie inspirowała dalszy rozwój zagadnienia. Drugie studium prof. Tychowskiego *Spór o pierwszeństwo wynalazku młota parowego* dotyczyło historii konstrukcji młota parowego i sporu o priorytet wynalazcy między Anglikiem J. Nasmythem a Francuzem M. Bourdonem.

Na zakończenie mgr inż. M. Chudzińska i mgr inż. R. Tutak przedstawili komunikat o badaniach nad starodawną techniką wytwarzania wyrobów z blachy metodą młotkowania (trybowania), a mgr Kozieł omówił młoty parowe Kuźni Ustroń w dawnych czasach.

Ożywiona dyskusja koncentrowała się głównie na problemach historii Kuźni Ustroń oraz na badaniach krzesiw średniowiecznych.

Feliks Tychowski

K R O N I K A K R A J O W A

OBCHODY ROCZNICY URODZIN MIKOŁAJA KOPERNIKA

Dnia 18 lutego 1967 r., w przeddzień 494 rocznicy urodzin Mikołaja Kopernika, odbyła się w Toruniu wieczornica, zorganizowana przez Muzeum Okręgowe w Toruniu, Polskie Towarzystwo Miłośników Astronomii i Książnicę Miejską w Toruniu. Po wystąpieniach powitalnych dyrektora Muzeum, prof. Jerzego Remera, i prezesa Polskiego Towarzystwa Miłośników Astronomii, dra Józefa Sałabuna, zebrani wysłuchali odczytów: prof. Bogdana Suchodolskiego *Znaczenie Kopernika w rozwoju nauk o przyrodzie i człowieku* oraz prof. Włodzimierza Zonna *O kwa-*

sarach. Wieczornica odbyła się w wielkiej Sali Mieszczkańskiej Ratusza Staromiejskiego. Piękną oprawę uroczystości podkreślił występ zespołu madrygalistów Capella Bydostiensis pro Musica Antiqua.

W programie wieczoru znalazło się również otwarcie w Ratuszu wystawy starodruków astronomicznych Tychona Brahego, Galileusza i Heweliusza.

Jerzy Dobrzycki

Oddział Warszawski Polskiego Towarzystwa Przyrodników im. Kopernika zorganizował w dniu 17 lutego 1967 r. w sali kinowej Pałacu Kultury i Nauki uroczyste zebranie z okazji rocznicy urodzin Mikołaja Kopernika. Zebrania takie Towarzystwo organizuje co roku, stawiając sobie za zadanie przez odczyty i dyskusje, dotyczące różnych dziedzin działalności wielkiego astronoma, przybliżyć go człowiekowi współczesnemu. Tematem tegorocznego odczytu była działalność lekarska Mikołaja Kopernika i jego domniemana koncepcja w dziedzinie medycyny. Odczyt *Wizja Kopernikowska postępu w medycynie* wygłosił doc. Stanisław Szpilczyński.

W celu zrekonstruowania zasad, którymi kierował się Kopernik jako lekarz, prelegent zanalizował jego podkreślenia i notatki w dziełach treści lekarskiej oraz charakter należących do niego książek medycznych, porównując je z księgozbiorami znanych lekarzy. W wyniku tej analizy prelegent doszedł do wniosku, że Kopernik w czasie studiów we Włoszech przejął się poglądami medycznej szkoły padewskiej i został jej wierny po powrocie do kraju, reprezentując tym samym stanowisko w medycynie ówczesnej jak najbardziej postępowe.

Ponadto doc. Szpilczyński wysunął tezę, że Kopernik, chociaż niczego z dziedziny medycyny nie opublikował, był autorem oryginalnych pomysłów, dotyczących węzłowych problemów współczesnej medycyny. Za podstawę do wysunięcia tej tezy posłużył fragment z książki Jana Brożka *Arithmetica integrorum*¹. Doc. Szpilczyński, zakładając wiarygodność informacji Brożka jako zapalnego badacza problematyki kopernikowskiej, podjął się nowej próby wyjaśnienia omawianych w tym fragmencie pomysłów medycznych Kopernika. Według interpretacji prelegenta istota ich polegała na odkryciu przez Kopernika potrzeby ustalania związków ilościowych między chorobą a lekiem. Tak więc genialny astronom okazałby się oryginalny również na polu medycyny, przeczuwając tendencje, zrealizowane dopiero w dalekiej przyszłości.

Po prelekcji wywiązała się dyskusja, której przedmiotem były badania nad księgozbiorem Kopernika oraz działalność administracyjna i polityczna astronoma.

Jerzy Drewnowski

KONKURS NA PRACĘ O MIKOŁAJU KOPERNIKU

Towarzystwo Naukowe w Toruniu ogłosiło konkurs na pracę popularnonaukową *Mikołaj Kopernik — człowiek i uczonej epoki odrodzenia*. Powinna ona w oparciu o dzisiejszy stan wiedzy o Koperniku w syntetycznym ujęciu przedstawić całość życia Kopernika, jego naukowych osiągnięć oraz ich trwałych wartości. Objętość pracy powinna wynosić ok. 300 stron maszynopisu. Termin nadsyłania

¹ Cracoviae 1620. Przedruk omawianego fragmentu por.: L. A. Birkenmajer, *Mikołaj Kopernik*. Cz. 1. Kraków 1900, ss. 579 i nast.